

Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot

www.deheerlijkheidoirschot.nl

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid
Oirschot

Jaarprogramma

2026

COLOFON

Redactie:
Marie-Louise van Bemmelen
Frans Toemen

januari 2026

Wijzigingen voorbehouden. Checkt u vooraf nog even onze website of facebookpagina i.v.m. eventuele wijzigingen.

De nieuwsbrief herinnert u tijdig aan de eerstvolgende lezing en informeert u over andere heemkunde onderwerpen en -activiteiten.

INHOUD

Voorwoord

20 januari 2026: Het Rijke Roomse leven in Brabant

19 februari 2026: Van Gogh, Brabant en Oirschot

19 maart 2026: 75 jaar Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot

9 maart tot en met 20 juni 2026: Cursus Oirschotlogie

9 april 2026: Jaarvergadering

April/mei 2026: Kleine excursie

Juni t/m augustus: Deelname Zomeravondmarkten Oirschot

12 en 13 september 2026: Erfgoedweekend Oirschot

20 oktober 2026: Koorts en Honger, geneeskunde in vroeger tijd op het platteland

9 november 2026: Lezing Oirschots geschiedenis uit de grond van het Hof van Solms

17 december 2026: Foto-avond – Oude Oirschotse foto's bespreken en herkennen

Iedere maand: Nieuwsbrief voor leden

3 keer per jaar| Heemkundig tijdschrift Van den Herd

Erfgoedcentrum

Lid worden?

VOORWOORD

Heemkunde is een van de meest populaire manieren waarop mensen in Noord-Brabant zich bezighouden met geschiedenis, cultureel erfgoed en volkscultuur. Deze uitspraak is van emeritus-hoogleraar Arnoud-Jan Bijsterveld, die in het boek *Maakbaar Erfgoed* een pleidooi doet om heemkundekringen een schakelfunctie te geven om het algemeen geïnteresseerde publiek op lokaal niveau te kunnen betrekken bij erfgoedbeleid. Mooie woorden (uit 2009) die de doelstellingen van onze vereniging precies weergeven. De geschiedenis van Oirschot is voor iedereen die zich, om welke reden dan ook, in Oirschot interesseert. Wij brengen dat in de praktijk, door samenwerking met andere partijen (bijvoorbeeld in het Erfgoedplatform en in de cursus Oirschotlogie), door het organiseren van activiteiten voor onze eigen leden (excursies, ons jubileum in 2026) en door ons lezingenprogramma, waarin zowel Oirschot als de historische context een plaats krijgen.

Als heemkundekring kunnen wij ons verheugen in een groeiend ledenaantal, en grote belangstelling ook van buiten onze vereniging voor onze activiteiten, en een groot kader aan vrijwilligers die klaarstaan om activiteiten te organiseren en te ondersteunen. Dat zijn allemaal voorwaarden voor een bloeiende vereniging, die in 2026 dan ook met trots haar 75-jubileum viert.

Anton Neggers
Voorzitter

LEZING: Het Rijke Roomsche Leven in Brabant

Datum: 20 januari 2026
Locatie: De Beurs, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur
Spreker(s): René Bastiaanse, oud-directeur BHiC
Kosten: Voor leden: gratis/voor niet leden: € 5,-.

Deze populaire presentatie gaat over het Rijke Roomse Leven in Brabant (1900-1970), waarbij Bastiaanse op de achtergrond in sneltreinvaart meer dan 150 foto's toont. De lezing zelf gaat over de enorme invloed die het katholieke geloof heeft gehad op de sociale en economische ontwikkeling van onze provincie. Uiteraard komen ook thema's als de positie van de vrouw, het grote gezin, de seksuele moraal e.d. aan de orde. De spreker besluit met een quizje, weer aan de hand van foto's, film- en geluidsfragmenten. Het geheel is een leerzaam feest van herkenning.

Over de spreker:

Historicus René Bastiaanse (Utrecht, 1952) is televisiepresentator, auteur en sinds 2020 oud-directeur van het Brabants Historisch Informatie Centrum. Voor zijn benoeming tot rijksarchivaris van Noord-Brabant in 2002 was Bastiaanse directeur van het museum Markiezenhof in Bergen op Zoom. Bastiaanse werd bekend met de serie De Wandeling op Omroep Brabant, waarin hij elke week, wandelend, de geschiedenis besprak van een andere Brabantse plaats. In 2022 promoveerde hij aan de Radboud Universiteit te Nijmegen op zijn proefschrift De katholieke huwelijksleer. Geschiedenis van een rooms moraliseringsoffensief in Nederland 1880-1965.

LEZING: Van Gogh, Brabant en Oirschot

Datum: 19 februari 2026
Locatie: Restaurant De Beurs, St. Odulphusstraat 7, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur
Spreker(s): Peter van Overbruggen
Kosten: Voor leden: gratis/voor niet leden: € 5,-.

Ruim de helft van zijn leven heeft Vincent van Gogh in Noord-Brabant gewoond en gewerkt. Hij groeide er op, volgde er zijn opleiding en worstelde er met zijn kunstenaarschap. Toen hij eind 1885 zijn Brabantse geboortegrond verliet, zou hij er nooit meer terugkeren. Maar in zijn Franse periode zou hij nog vaak met weemoed aan Brabant terugdenken.

We volgen het verhaal van Vincent van Gogh vanuit zijn geboortedorp Zundert via Steenbergen, Tilburg en langs vele andere locaties. Oirschot heeft hij niet aangedaan, maar uiteindelijk komt hij wel in Nuenen terecht, zijn laatste Brabantse woonplek. Daar maakt hij in twee jaar tijd een kwart van zijn totale werk als kunstenaar. Nuenen was toen een dorp van zo'n 2500 inwoners en grotendeels vergelijkbaar met het landelijke Oirschot. Museum De Vier Quartieren geeft momenteel een goed beeld van die periode. Er was armoede in de gezinnen die voornamelijk van landbouw en wat veeteelt leefden. In Nuenen woonden ook veel wevers, die in de winter een beetje konden bijverdienen met het zware en eentonige werk achter het weefgetouw. Vincent kwam er graag.

De grootvader van moederszijde van de spreker, Antoon de Kroon, als brouwerszoon in 1874 in Oirschot geboren, heeft nog een deel van die tijd meegemaakt. Aan de hand van enkele familiegebeurtenissen en foto's roept de spreker de sfeer uit het verleden op.

Over de spreker

Drs. Peter van Overbruggen, neerlandicus-historicus-heemkundige, oud-conrector en plaatsvervangend rector van het Augustinianum in Eindhoven, is commissielid wisseltentoonstellingen Van Gogh Village Museum Nuenen, voorzitter Kunstfonds Vincent van Gogh Nuenen en bestuurslid Stichting Knippenbergprijs (Brabants Heem). Hij is auteur van diverse publicaties over Van Gogh en in het tijdschrift van de erfgoedvereniging De Driehornick van de gemeente Nuenen, Gerwen en Nederwetten.

LEZING: 75 jaar Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot

Datum: 19 maart 2026
Locatie: Restaurant De Beurs, St. Odulphusstraat 7, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur
Spreker(s): Anton Neggers
Kosten: Voor leden: gratis/voor niet leden: € 5,-.

Op zaterdag 27 oktober 1951 vindt in zaal Elshof aan de Markt de oprichtingsvergadering plaats van Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot. In de pauze van de vergadering melden zich al meteen 36 leden, waaronder veel onderwijzers. 75 jaar later telt De Heerlijkheid Oirschot meer dan 230 leden, en is de vereniging vast geworteld in het dorp Oirschot, met een eigen heemkamer in de Dekanijsstraat, nog altijd een actief programma, en een belangrijke bijdrage aan het erfgoedbeleid in Oirschot.

In deze lezing wordt ingegaan op het ontstaan van de heemkunde in Noord-Brabant, en op de geschiedenis van De Heerlijkheid Oirschot. Hoogtepunten en dieptepunten passeren de revue, het ontstaan van tradities wordt verklaard en er wordt een voorschot genomen op de toekomst.

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid
Oirschot

Over de spreker:

Anton Neggers (Boxtel, 1959) is jurist en werkt op de Fontys Hogeschool voor de Kunsten. Hij is voorzitter van de afdeling Kempen- en Peelland van de Nederlandse Genealogische vereniging, en van onze Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot. Als genealoog en heemkundige publiceerde hij meer dan 220 artikelen, waarvan veel over de geschiedenis van Oirschot en Best.

CURSUS OIRSCHOTLOGIE

Periode: Start 7 maart 2026 – Einde 20 juni 2026
Groepsgrootte: Maximaal 25 personen
Kosten: € 110,-

Ook in 2026 wordt opnieuw een cursus Oirschotlogie georganiseerd.

De cursus wordt georganiseerd door een projectgroep, samengesteld uit afgevaardigden van: IVN Oirschot, TIP Oirschot (VVV), Heemkundekring Den Beerschen Aard, Stichting Behoud Erfgoed Oirschot (SBEO) en Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot. Stichting “De vijf wachters” is eindverantwoordelijk voor de cursus.

Het doel van de cursus is om inwoners en andere geïnteresseerden wegwijs te maken in de cultuurhistorische geschiedenis en de ontwikkeling van Oirschot, Spoordonk en de Beerzen. Door het overdragen van kennis wordt een gevoel van verbondenheid met Oirschot en de verschillende dorpskernen verkregen. Het ontstaan van een netwerk van vrijwilligers kan hierbij een positief neveneffect zijn.

In acht zaterdagochtenden wordt door deskundige gastdocenten ingegaan op de volgende onderwerpen:

- Introductie en rondleiding
- Historie en bestuur
- Religieus erfgoed
- De Beerzen van weleer
- Industrie en nijverheid
- Dorpsontwikkeling en architectuur
- Natuur en landschap
- Oirschots dialect en volksverhalen

Voor meer informatie zie: www.oirschotlogie.nl

Voor vragen: info@oirschotlogie.nl

ALGEMENE JAARVERGADERING

Datum: 10 april 2026
Locatie: Café 't Vrijthof, Molenstraat 6, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur

In de statuten van Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot staat vastgesteld dat er jaarlijks een ledenvergadering wordt georganiseerd door het bestuur.

Alle leden worden voor de jaarvergadering uitgenodigd.
Het bestuur legt tijdens deze vergadering verantwoordelijkheid af over de financiën over het voorgaande jaar, licht de ondernomen activiteiten, lezingen en projecten toe en geeft de actieplannen aan voor het komende jaar.

KLEINE EXCURSIE

Datum: April/mei 2026

Bestemming: directe regio

Exacte locatie en datum volgen nog.

DEELNAME ZOMERAVONDMARKTEN OIRSCHOT

Datum: 9 juli en 20 augustus

Locatie: Markt Oirschot

Ook deze zomer zijn er in juli en augustus weer van die gezellige Zomeravondmarkten op de markt in Oirschot. Allerlei organisaties en ondernemers presenteren hier tegen de achtergrond van de historische Basiliek hun activiteiten en producten.

Foto Visit Oirschot

Ook Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot geeft op de zomeravond markten acte de présence. Samen met andere erfgoedverenigingen zoals bijv. het Kapittel bemensen we een kraam waarin het Oirschots erfgoed wordt gepromoot o.a. door de verkoop van 2e hands boeken uit onze rijke collectie.

Er zijn volop kraampjes en er is muziek dus er valt genoeg te beleven!

OPEN MONUMENTENDAGEN/ ERFGOEDWEEKEND

Datum: 12 en 13 september 2026
Locatie: Dekanijstraat 10, Oirschot
Thema: Erfgoed in gevaar
Activiteit: Openstelling Erfgoedcentrum 'De Ravenpoort'

In het weekend van 12 en 13 september 2026 zijn weer duizenden monumenten in heel Nederland gratis toegankelijk voor iedereen. Het is dé kans om een plek te bezoeken waar je normaal niet zo snel komt, of om mee te doen aan de activiteiten die georganiseerd worden. De open monumentendag staat dit jaar in het teken van educatie met als thema: '*Erfgoed in Gevaar*'.

De heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' doet natuurlijk mee aan deze mooie dagen, door het Erfgoedcentrum 'De Ravenpoort' open te stellen voor publiek.

In overleg met Stichting Comité Open Monumentendag Oirschot beraden we ons nog op de precieze invulling voor 2026.

LEZING: Koorts en honger, geneeskunde in vroeger tijd op het platteland

Datum: 20 oktober 2026
Locatie: Restaurant De Beurs, St. Odulphusstraat 7, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur
Spreker(s): Hans van den Broek
Kosten: Voor leden: gratis/voor niet leden: € 5,-.

De spreker probeert al meer dan 25 jaar de ziektes en kwalen, waar onze voorouders last van hadden en aan zijn overleden, te reconstrueren aan de hand van oude teksten en hedendaagse kennis. Hiervoor vergelijkt hij die oude situatie met de huidige problemen in de ontwikkelingslanden. Die gebieden blijken met problemen te kampen die opvallend vaak overeenkomen met de vroegere gebruiken in onze streken. Op deze manier bouwde hij het plaatje op van de geneeskunde zoals onze voorouders die hebben meegemaakt.

Zijn belangrijkste bevinding is dat het merendeel van de ziektes en sterfte in vroeger tijd te wijten waren aan infectieziektes en slechte of onvoldoende voeding. In vroeger tijden komen we een hele reeks aan besmettelijke ziektes (en hun talloze benamingen) tegen die we nu in Nederland bijna niet meer kennen. Wat dacht U van de: lepra (lazarusziekte), de pest (de gave Gods) en bacillaire dysenterie (de rode loop).

Daarnaast waren voor de behandeling van een ziekte talloze methodes gangbaar. De spreker licht ook de praktijken van de chirurgijn en medicine dokter toe. Laatstgenoemde had gestudeerd aan de universiteit. Er was maar één medicine doctor per 10.000 inwoners beschikbaar. Deze medicus gaf alleen advies, overnachtte zo nodig bij een zieke patiënt en beoordeelde de gezondheid door aan glazen flesjes met pis te ruiken, kijken of proeven.

Over de spreker:

De Deurnese Hans van den Broek is arts en radioloog. Heeft over dit onderwerp een boek geschreven en geeft met veel succes deze lezing op diverse plaatsen in het land.

LEZING: Oirschots geschiedenis uit de grond van het Hof van Solms

Datum: 19 november 2026
Locatie: Café 't Vrijthof, Molenstraat 6, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur
Spreker(s): Miel Schuurmans
Kosten: Voor leden: gratis/voor niet leden: € 5,-.

Naar aanleiding van geplande woningbouw is in 2020 en 2023 door RAAP een archeologisch onderzoek uitgevoerd op het achter terrein van het Hof van Solms. Dit heeft een beeld opgeleverd van het gebruik van dit terrein sinds de middeleeuwen. De oudste, beperkt aanwezige vondsten dateren uit de vroege en volle middeleeuwen.

De aanvang van de bewoning kan vermoedelijk geplaatst worden in de late middeleeuwen. In de 16de eeuw wordt een erf opgericht, bestaande uit een hoofdgebouw, een bijgebouw, enkele waterputten en een palenrij (hekwerk) geflankeerd door bomen die de toegang tot het erf markeren en de begrenzing vormen met het aangrenzende perceel. In één van de waterputten zijn enkele bijzondere vondsten gedaan, een complete schijfkandelaar en een handkaarde. Het erf kan geïdentificeerd worden als het Huys Vredenburg, het ouderlijke huis van de bekende familie Fey. Dit huis blijft in gebruik tot in de 18de eeuw, wanneer het afgebroken wordt. De bekende chirurgijn Arnold Fey jr. had echter al in het derde kwart van de 17de eeuw een nieuw huis laten bouwen, het huidige Hof van Solms.

Over de spreker:

Archeoloog Miel Schuurmans (Diest 1987) studeerde aan de Katholieke Universiteit Leuven. In 2001 en 2002 werkte hij in Tongeren voor het huidige Agentschap Onroerend Erfgoed. Van 2003-2019 was hij archeoloog/projectleider bij VUHbs, het opgravingsbedrijf van de Vrije Universiteit Amsterdam en van 2019-2023 als archeoloog/projectleider bij RAAP. Voor het laatstgenoemde bedrijf was hij betrokken bij de opgraving in Oirschot. Sinds 2023 werkt hij voor Erfgoed Lommel.

FOTO-AVOND: Oude foto's van Oirschot bespreken en herkennen

Datum: 17 december 2026
Locatie: Café 't Vrijthof, Molenstraat 6, Oirschot
Aanvang: 20.00 uur
Spreker(s): Bas Hehemann, Han Smits en Arthur de Vries
Kosten: Voor leden: gratis/voor niet leden: € 5,-.

In het verleden is het al vaker gedaan. Foto's vertonen waarvan we niet weten wie er opstaat of waar en wanneer ze genomen zijn. We hebben er best veel en voor onze beeldbank is een foto pas interessant als er ook een verhaal bij te maken is. Dus wij zouden graag die foto's tonen en aan de aanwezigen vragen wie er iets van de betreffende foto weet te vertellen. Dat wordt dan genoteerd en in de Brabant Cloud toegevoegd. Het gevaar is dan wel dat het een "Keulse Landdag" kan gaan worden. Daarom zal die bijeenkomst "strak" worden geleid. Dus ieder om de beurt praten, maar iedereen die het wil krijgt het woord. En daarna kan er uiteraard ook nog gezellig worden bijgebouwd.

Over de sprekers:

Arthur en Han zijn onder meer verbonden aan een aantal instellingen: Kapittel van Oirschot, Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot, de Stichting Kruyzenhuis en Stichting het Boterkerkje. Zij zijn de afgelopen 20 jaar behoorlijk druk en begaan met het Oirschots Erfgoed.

NIEUWSBRIEF VOOR DE LEDEN

Aan het begin van iedere maand verschijnt er een digitale Nieuwsbrief voor alle leden van heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot.

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid
Oirschot

Standaard zijn hierin opgenomen:

- Een Voorwoord van voorzitter Anton Neggers
- Informatie over de Lezingen van onze heemkundekring die 6 x per jaar plaatsvinden
- Informatie over de kleine en grote Excursie die ieder jaar, in resp. het voorjaar en het najaar, plaatsvinden
- Mededelingen over andere actuele activiteiten van de heemkundekring zoals bijv. deelname aan het Erfgoedweekend, de zomeravondmarkten e.d.
- De rubriek Uitgaven en Mededelingen met informatie over actuele heemkundige zaken uit media van andere heemkundige organisaties
- Openingstijden van ons Erfgoedcentrum de Ravenpoort en de Activiteitenkalender

Via deze Nieuwsbrief stellen wij de leden op de hoogte van relevante heemkundige activiteiten zowel van de eigen kring als van andere heemkundige organisaties uit de regio.

HEEMKUNDIG TIJDSCHRIFT VAN DEN HERD

Sinds 1994 verschijnt drie keer per jaar ons heemkundig tijdschrift 'Van den Herd'. Het tijdschrift heeft als doel kennis te vergaren over de eigen leefomgeving en is bestemd voor de leden van Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot. Aan de hand van verschillende onderwerpen gaat het blad dieper in op de geschiedenis van Oirschot en omgeving.

Op de website van de heemkundekring www.deheerlijkheidoirschot.nl vindt u een register met een overzicht van alle verschenen publicaties. Ook treft u daar alle uitgaves van het blad in PDF aan.

ERFGOEDCENTRUM 'DE RAVENPOORT'

Locatie: Dekanijstraat 10, 5688 AR, Oirschot
Openingstijden: maandagavond van 19.00-21.00 uur *
(In juli en augustus is de heemkamer alleen op afspraak geopend.)

Wij zijn gehuisvest in Erfgoedcentrum 'de Ravenpoort', Dekanijstraat 10, 5688 AR Oirschot. Onze studiezaal is ingericht met moderne voorzieningen en voor wie wil mijmeren is er nu nog de nostalgische 'goei kamer', die overigens binnen afzienbare tijd een transformatie zal ondergaan.

Ons erfgoedcentrum is voor iedereen toegankelijk. Ook als u geen heemlid bent. Naast de hierboven aangegeven openingstijden wordt het Erfgoedcentrum ook op verzoek geopend en kunt u gratis gebruik maken van ons archief en bibliotheek.

** Daarnaast is de heemkamer op afspraak geopend, hiervoor kunt u mailen naar het secretariaat.*

LID WORDEN?

Voor het lidmaatschap van Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot kunt u zich aanmelden via het aanmeldingsformulier op onze website, www.deheerlijkheidoirschot.nl

De contributie bedraagt 35,50 euro per jaar voor het eerste lid op een bepaald adres en 30 euro voor elk volgend lid op datzelfde adres.

Wat kunt u allemaal verwachten als u lid wordt van onze heemkundekring?

- u ontvangt drie keer per jaar ons blad Van den Herd;
- u ontvangt negen à tien nieuwsbrieven per jaar;
- u bent welkom bij onze interessante lezingen over heemkundige onderwerpen (toegang gratis);
- wij nodigen u uit voor onze jaarlijkse studiereizen (hier zijn kosten aan verbonden);
- u kunt gebruik maken van onze archieven, mocht u onderzoek doen;
- u kunt foto's uit het fotoarchief bekijken;
- u kunt zich aansluiten bij één van de projectgroepen.

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid
Oirschot

***“Ook op zoek naar verborgen
verleden?”***